

Тячівський професійний ліцей
Закарпатської області

Формування елементів правової культури учнів

Підготувала викладач
суспільних дисциплін
спеціаліст I категорії
Бокоч Л.М.

«Формування елементів правової культури учнів»

*Я маю право жити на землі,
Творити, дихати, учитись.
Примножувати багатства всі її,
Своєю Україною гордитись.*

Актуальність теми

Нині в Україні відбувається становлення громадянського суспільства, державної правової системи. Демократизація суспільних відносин сприяє активності особи як суб'єкта цих відносин. Це зумовлює необхідність отримання учнями знань про державно-правові явища, які є одним з провідних засобів впорядкування суспільних відносин і без яких сьогодні не може обійтися жодна людина.

Маю стійке переконання, що кожний справжній вчитель повинен формувати свою власну педагогічну систему, яка допоможе створити найкращі умови для отримання знань учнями, перетворення здобутих знань на переконання і застосування їх у життєвих ситуаціях.

Завдання моє, як викладача, - обрати педагогічні стратегії, що забезпечать здатність учня ефективно діяти за межами навчальних ситуацій, продуктивно розв'язувати в повсякденному житті реальні проблеми.

Становлення України як правової, демократичної, соціальної держави передбачає високий рівень правової культури кожного громадянина і суспільства в цілому, яка тісно пов'язана з загальною культурою суспільства, ґрунтується на її засадах, слугує відображенням її розвитку. Разом з політичною, моральною, естетичною культурою вона складає єдине ціле соціальну культуру суспільства.

ПРАВОВА КУЛЬТУРА - знання і розуміння прав, обов'язків та законів.

Основні документи, які регламентують права та обов'язки громадян – це Конституція України, Загальна декларація прав людини, Конвенція ООН про права дитини.

Щоб уміло і правильно користуватися правами і добре виконувати обов'язки, не порушуючи права і законні інтереси інших, потрібно знати закони.

У навчальному закладі існує система правової освіти, до якої входять: уроки правознавства, позакласні та виховні заходи, зустрічі з працівниками відділу юстиції, освіти та медицини, місцевого самоврядування, рада з питань профілактики правопорушень, співпраця з батьками, учнівське самоврядування.

Формування правої культури учнів, як правило, повинно починатися з початкової школи. Учні потрібно ознайомлювати з правовою відповідальністю за вчинки, які вони роблять часом не усвідомлюючи їхніх наслідків. Учні повинні знати, що за всі неправомірні дії їх чекає покарання. Покарання – це захід примушення, який застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину, що укладається в передбаченому законом позбавленні чи обмеженні прав і свобод засудженого.

Для того, щоб учні не вчиняли неправомірних дій, потрібно формувати у них розуміння ціннісної поведінки.

Пропонований кодекс цінностей – це систематизація цінності правового виховання та формування елементів правової культури учнів.

Отже, ми повинні формувати в учнів почуття ціннісного ставлення, розуміння відповідальності за свої вчинки, культуру поведінки, і в цьому й буде заключатися правова культура учнів.

Формування правової культури учнів забезпечене цілісною роботою педагогічного колективу, батьків, громадськості. Ліцей тісно співпрацює з дільничним інспектором у питаннях запобігання правопорушенням, дитячою кімнатою міліції, та районним відділом у справах неповнолітніх.

Правова культура є складовою частиною і найважливішою засадою демократії. Залежно від носія розрізняють три види правової культури:

- правову культуру суспільства;
- правову культуру особистості;
- професійну правову культуру.

Правову культуру особистості складають три основні аспекти:

- інтелектуальний (знансвий) – поінформованість була і залишається важливим каналом формування юридично зрілої особи;
- емоційно-психологічний аспект (правосвідомість та правове мислення) – розуміння і переконаність у необхідності і соціальній корисності норм права;

- поведінковий аспект – уміння користуватися правовими знаннями у практичній діяльності.

Нинішня соціально-економічна і політична ситуація в державі недостатньо сприяє формуванню належного середовища для виховання молодого покоління. Невпорядкованість законодавства, його нестабільність, суперечливість і мінливість, недовіра і неефективність механізму приведення в дію прийняття законів призводять до усвідомленого ігнорування їх вимог, цінності права, зневажливого ставлення до правових принципів, що сприяє виникненню правового нігілізму. Щоб запобігти його поширенню в суспільстві, необхідні відповідні дії з боку держави, а саме: удосконалення законодавства та механізмів його впровадження, пошуки нових підходів до системи правової освіти і, відповідно, досягнення високого рівня правової культури особистості і суспільства.

Основна ідея обраної теми – залучення учнів до самостійного пошуку розв’язання правових проблем на основі отриманих знань для усвідомлення ними сутності і соціальної значущості правових явищ, що сприятиме формуванню правової культури особистості.

Основні напрями реалізації ідеї обраної теми:

- формування системи правових знань учнів на основі інноваційних освітніх технологій;
- розвиток правового мислення учнів шляхом засвоєння досвіду творчої діяльності;
- забезпечення практичної спрямованості навчання шляхом використання на уроках ІКТ;
- стимулювання учнів до свідомого застосування, дотримання та пропаганди правових норм через організацію правового лекторію для батьків.
- надання допомоги у професійній спрямованості.

Технологія реалізації ідеї

Вибираючи форми організації навчальної діяльності, урахуємо, що введення на першому курсі предмета «Правознавство» орієнтовано на формування елементів правових знань, правових орієнтирів, дає можливість урахувати інтереси, нахили і здібності учнів кожної дитини, вирішити питання професійної орієнтації та самовизначення в майбутньому, тому намагаюся

забезпечити відповідний рівень правових знань як одного з елементів правової культури через формування критичного мислення учнів, набуття навичок оцінювання суспільних явищ і процесів творчо, логічно, нестандартно.

Сьогодні вимагає від педагога посилення практичної спрямованості вивчення курсу «Правознавство», тому головне завдання бачу в тому, щоб навчити учнів правомірно діяти в різних життєвих ситуаціях. Розв'язування правових ситуацій сприяє, по-перше, кращому засвоєнню теоретичного матеріалу і, по-друге, розвиває правове мислення як важливий елемент правової культури. Учні вчаться працювати з нормативно-правовою базою, застосовувати набуті знання на практиці, а зміни в чинному законодавстві зумовлюють необхідність розробки юридичних задач.

Поглибленню правових знань учнів сприяє аналіз документів, фактів, ситуацій, який вимагає відповіді на запитання «Чому? Аргументуйте відповідними нормативно-правовими положеннями». Рівень розуміння учнями змісту правових положень значно підвищується, якщо вони виконують завдання з порівняння термінів і понять – за заданими критеріями: порівняти поняття «усиновлення», «опіку» і «піклування», «патронат», використовуючи статті Сімейного кодексу. Пропонуємо учням визначити спільні риси і самостійно вибрати критерії для виконання даного завдання.

Практика роботи показала, що після виконання таких завдань учні засвоюють навчальний матеріал на більш високому рівні.

Викладаючи правознавство, педагог передбачає виконання учнями завдань підвищеної складності. Розвитку правового мислення учнів сприяє виконання ними такого типу завдань, як моделювання правових ситуацій. Вивчаючи, наприклад, питання про можливе виникнення суперечки між матір'ю та батьком щодо місця проживання малолітньої дитини, моделюємо ситуації, коли такий спір може виникнути, з використанням понять «цивільний шлюб», «розірвання шлюбу», «режим окремого проживання».

Моделювання правових ситуацій застосовується на семінарських заняттях із правознавства, де у викладача та учнів є більше часу для творчості. Досить ефективним для учнів є такий прийом із розвитку правового мислення, як уточнення ними змісту правових норм.

Світ, в якому ми сьогодні живемо, стає все більш залежним від інформаційних технологій. Вони широко, інтенсивно і ефективно використовуються людиною у всіх сферах діяльності.

Мільйони сучасних людей важко уявляють собі власне сьогодення без сучасних інноваційних технологій, які перетворились на невід'ємний атрибут повсякденного життя, стали незамінними помічниками у навчанні, в роботі і відпочинку. Це звільнило людину від рутинної праці, спростило пошук і отримання необхідної та актуальної інформації, спілкування між людьми, прискорило ухвалення рішень. Інформатизація всіх сфер життя суспільства призвела до появи нової категорії культури – інформаційної культури, причому оволодіння нею починається з раннього дитинства. Це означає, що використання інформаційних технологій у навчальних закладах, – процес об'єктивний і цілком закономірний.

Викладач правознавства у сучасній освіті – один з важливих суб'єктів навчального процесу, від якого залежить, наскільки грамотно і вірно буде організовано правове навчання і виховання сучасної молоді в умовах побудови в Україні правової держави. Саме педагог має відігравати важливу роль, допомагаючи молоді стати проінформованими, активними, відповідальними громадянами, творцями демократичного суспільства та правової держави. Задля виховання особистостей, які можуть приймати самостійні рішення, знаходити свій шлях в новому оточенні та в новій реальності, що швидко змінюється, система освіти також має бути сучасною, застосовувати нові методи та технології навчання.

У зв'язку з цим актуально і методично обґрунтовано використовувати ІКТ на уроках права, тому що використання ІКТ формує такі вміння: передавати зміст тексту в стислому або розгорнутому вигляді відповідно з метою навчального завдання; проводити інформаційно – смисловий аналіз тексту; складати план, тези конспекту.

Найефективнішими методами роботи на уроках правознавства є – мультимедійні презентації, так як найбільш важливу інформацію на слайді можна анімувати. Рух окремих частин слайда приверне увагу учня. Презентація дозволяє ілюструвати розповідь, зробити урок більш організованим, наочним, цікавим, мобільним; мультимедійні презентації

учнів – це організація самостійної роботи, що дозволяє розширювати і поглиблювати знання учнів, проводити величезну дослідницьку роботу, проявляти творчий підхід до досліджуваної теми.

Крім підвищення мотивації, наочності і створення емоційного настрою, використання ІКТ на уроках дозволяє підвищити ефективність діяльності як викладача, так і учня.

Застосування вказаних форм роботи дозволяє не тільки створити умови для економії часу, здійснювати роботу щодо стимулювання та розвитку пізнавального інтересу учнів, формування у них навичок роботи з інформацією. В ході такої роботи одночасно здійснюється і формування в учнів елементів правової культури та правомірної поведінки.

Власне з метою формування в учнів елементів правової культури та правомірної поведінки, я використовую ІКТ:

- під час вивчення нового матеріалу;
- при проведенні комбінованих уроків;
- для закріплення знань (практикум, круглих столів);
- з метою контролю знань і умінь учнів (контрольні, самостійні роботи);
- з метою перевірки рівня засвоєння матеріалу попереднього уроку.

Акцент робиться на тому, що важливу роль у досягненні позитивного результату в цьому процесі відіграє правильний їх вибір, що буде сприяти організації пізнавальної діяльності учнів на творчому рівні.

З цим важко не погодитись. Дійсно, викладаючи курс правознавства, викладачу необхідно застосовувати різні форми та методи навчання. На уроках варто поєднувати різні форми та методи навчання, віддаючи перевагу бесідам, постановці проблемних питань, роботі з нормативно-правовими актами, складанню схем.

Важливу роль у процесі формування правової культури та правомірної поведінки учнів, відіграє й позакласна та виховна робота (екскурсія, правова вікторина, брейн-ринг, засідання круглого столу, інтерактивні ігри). Щорічно в ліцеї проводяться тематичні тижні історії та правознавства.